

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. III. Recentiorum argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

§. III.

Recentiorum argumenta.

CARTESIANI, cū in sua brutorum machina mille difficultatibus obruerentur, recurrerunt tandem ad Dei potentiam, suāque sententiam probārent hoc modo : potuit Deus facere talem machinam, uti sunt bruta sine anima : ergo fecit. Antec. putant certum, potuit enim Archyta efformare columbam volantem, Albertus M. caput loquens, Regiomontanus aquilam Carolo V. obviam procedentem ; cū ergo peritia Dei sit infinities major, poterit efformare opus mechanicum, quale est brutum. Hanc in rem citatur à Cajetano Lombardo Neap. S. Aug. qui epist. 102. sic loquitur : *Si enim obtemperet Deo creatura corporea sine vivificantis animæ ministerio, ut edantur soni, quales edi ex corpore animato solent, cur non obtemperet, ut sine vivificantis animæ ministerio figura, motusque volucris eadem potentia Creatoris ingeratur aspectibus.* Conseq. verò probant, tum quia nos ipsi experimur multa fieri in nobis per machinam, uti sunt cordis & arteriarum pulsus, sanguinis circulatio, digestio, nutritio, motus convulsivi &c. quæ omnia peraguntur hæc non cogitante, multò minùs dirigente anima, quæ hos motus nec per seipsam impedire, nec promovere potest, si aliunde impediantur, ut in paralyfi. Tum quia Divinæ bonitati convenientius est facere creaturas mille laboribus sine præmio, mortique subjectas sine sensu, quàm cum sensu : ergo si potuit, fecit. Hæc explicatio mechanica, fusiùs & ingeniosè à Cartesianis descripta, multos & multas oblectavit; dubito, an vel unum verè persuaserit.

Argumentum à possibili plerumque non probat, cū æqualiter inferatur utrumque contradictorium, nisi forsan in alterutro sit specialis decentia aut indecentia, ex qua inferatur aut rejiciatur. Ita Scotus probavit B. V. immaculatam esse, quia summopere decebat DEI Matrem talem esse, ergo si DEUS potuit facere, fecit. In nostro casu statim invertitur argumentum : potuit DEUS in brutis facere talem animam intermediam, quæ etsi non possit velle & intelligere, possit tamen sentire & appetere : ergo si potuit, fecit : ad quid enim omnia sensuum exteriorum & interiorum organa, si nullus in bruto sensus ?

Uteriùs progrediuntur aliqui, & argumentum retorquent in homine, in quo nihil apparet exteriùs, nisi figura & motus ; potuit autem DEUS talem machinam facere, quæ hoc præstaret : ergo si potuit, fecit. Si dicas hominem ordinatè loqui & agere : dicent illi, hoc etiam posse Deum facere per machinam, & quomodo id negabit Cartesianus, qui tantam reverentiam ac submissionem profitetur erga Dei potentiam, ut etiam concedat Deum posse contradictoria facere, si velit ? Certè Cartesiani, si primi venissent in Americam, potuissent ex hoc principio saltem suspicari, Americanos, quorum appulsus ad illas terras ignotus est, esse mera automata, cū tam parum ex eorum loquela & tuguriorum constructione potuissent animam in iis colligere, quàm parum ex plittacorum loquacitate, aut cæstorum industria in construendis sibi habitaculis, animam in iis colligunt. Ad textum S. Aug. qui prout truncatus à Lombardo citatur, videtur S. Doctorem facere Cartesianum, dico ibidem agi de Spiritu S. qui descendit sub specie columbæ, cujus figura & motus potuit utique fieri sine vivificantis animæ ministerio, uti sine tali ministerio facta est vox, quæ de cælis insonuit, *Tu es filius meus.* Lege totam epist. & videbis S. Doctorem aliud intendere, quàm brutis animam alibi assertam denegare.

Ex hoc igitur antec. ex quo nimium aut contrarium deduci potest, nulla est superior conseq. Etsi enim potuisset DEUS talem machinam facere, colligimus tamen non fecisse ex brutorum organis & agendi modo, atque ex ipso Dei Verbo, ex quo discimus bruta facta esse in animam viventem. In motibus, quos experimur, distinguendum est inter motus naturales, & spontaneos: esto primi possint fieri per machinam, id non sequitur de secundis, & iterum sic invertitur argumentum: quia juxta Cartesianos experimur varios motus naturales fieri in nobis per machinam, rectè colligimus etiam fieri in brutis: ergo etiam, quia experimur innumeros motus spontaneos non fieri in nobis per solam machinam, rectè colligimus similes motus per eam solam non fieri in brutis. Certè machina hominis æquè perfectà est, imò perfectior machinâ brutorum: cur igitur non etiam mechanicè regitur? cur panis objectus canem trahit, non autem Venatorem jejunum? fortè quia iste non vult: at supponamus velle toto nisu, non propterea se trahi sentit, aut impelli; & quid juvat ejus voluntas ad motum, cum nullus in Cartesii principiis de novo producatur, sed communicetur tantum: cur ergo impressiones cibi machinæ caninæ communicant motum, non autem humanæ, cujus stomachus & organa æqualiter ad motum disposita sunt? Deinde cur equus in medio cursu sistit gradum ad fossam paulò profundiorē, nec calcaribus impelli potest, nec objecto inferiùs pabulo allici, ut descendat, si nullatenus percipit periculum aut præcipitium? si dicas radios rectà sursum tendentes impressionem retrogradam efficere; cur ergo eandem impressionem non causant radii ab avena reflexi, si fossæ profunditas sit tantum unius aut alterius pedis? in hoc casu etiam sursum tendunt, & fortior est reflexio, utpote ab objecto viciniore. Denique cur per mutuas impressiones lupus impellitur ad ovem, non autem ovis ad lupo, cum tamen caput ovis lupo respiciat, & pedes, totumque corpus ad motum versùs illam partem dispositum sit? Certè non hic agitur de solo motu, sed de fuga, quæ in ove timorem innuit, sicut in homine: tantum igitur abest, ut ex operationibus hominis probetur machina brutorum, ut potius ex iis probetur contrarium. Cæterà crudelitatem agnoscunt Cartesiani, quam nec sacra litteræ, nec sancti Patres, nec reliquus cognoscit orbis: habent etenim bruta suas quoque voluptates, quibus toto naturæ impetu fruuntur, quæ temporariis eorum miseris æquiparari possunt.

Elementariorum rationes sunt 1. Sæpius ex combinatione corporum resultat vis aliqua, quam non habent corpora seorsim sumpta, ut patet in confectionibus medicis, aliisque mixtis naturalibus & artificialibus, cur non idem eveniat in brutis? 2. Bruta etiam juxta Peripateticos non possent vitaliter operari sine tali combinatione: signum igitur est, hujusmodi operationes à corpusculis combinatis provenire. 3. Ens materiale non est perfectius quàm materia, sicut ens spirituale non est perfectius quàm spiritus: cur ergo materia non possit elicere sensationes, quas elicere potest forma materialis inde educta?

Ad 1. resp. Peripatetici, id equidem fieri posse, quando corpora mixta habent aliquam proportionem, sufficientiam, & prædicatum, quod possint toti communicare; non item fieri posse, cum in nulla parte seorsim sumpta etiam partialiter continetur ejusmodi prædicatum; aliàs probaretur, posse etiam oriri ratiocinium ex combinatione atomorum: prædicatum autem vitæ nullo modo est in elementis. Ad 2. dicunt, animam quoque rationalem non operari in corpore sine hac dispositione organorum, nec tamen ab hac provenit ratiocinium,

cinium, quia est tantum dispositio, & instrumentum, aut conditio ad hoc, ut anima possit operari in corpore: idem cum proportionem dicendum de brutis. Ad 3. ut tollatur ambiguitas in verbis, nam materia etiam est ens materiale; absolute negant materiam æquè perfectam esse, aut perfectiorem formam, saltem substantiali, quæ materiam perficit, & complet in ratione compositi substantialis, & naturæ potentis operari. Paritas de spiritu non huc spectat, cum non dentur in rerum natura duæ partes substantiales incompletæ spirituales, quæ unam substantiam spirituales per se stantem constituent, uti tamen certò datur forma spiritualis, quæ cum materia unam substantiam constituit, & naturam, nempe humanam. Quòd si duæ partes adeò dispares, uti est materia & anima spiritualis, possint ita uniri, ut unam constituent naturam completam, cur non possit materia cum alia parte, nobiliore quidem, quàm sit materia, minùs tamen nobili, quàm sit forma spiritualis, constituere unam naturam completam, potentem elicere operationes, quas sola materia elicere non potest? Nec obstat, quòd hæc forma educatur ex materia, perfectionem enim, quam materia dare non potest, accipit à causa efficiente, ut alibi explicabitur.

Qui sunt in 3. classe argumentis jam allatis addunt aliquos Script. textus, ex quibus colligunt non dari in brutis animam à sanguine distinctam, atque adeò hanc consistere in sanguine spiritali, seu subtili flammula. Sic Levit. 17. dicitur: *Anima omnis carnis in sanguine est*, imò ut habet textus Hebraicus & Græcus, *sanguis illius est*. Rursus Deuter. 12. *Hoc solum cave, ne sanguinem comedas, sanguis enim eorum pro anima est, & idcirco non debes animam comedere cum carnibus, sed super terram fundes, quasi aquam*. Resp. Peripatetici, Scripturam non accipiendam hinc esse in rigore ad Litteram, cum carnis nomine etiam veniat homo, omnis quippe caro corruperat viam suam super terram. Gen. 6. & tamen sanguis non possit esse anima hominis, quæ post mortem in sinum Abrahamæ defertur: ergo explicatione indiget, quæ apud Patres multiplex est. 1. Anima dicitur sanguis aut in sanguine causaliter, nam à conservatione sanguinis dependet animæ conservatio in corpore. 2. Significativè, quia sanguis visibilis significat animam invisibilem. Ita S. Aug. exponit lib. 2. contra Advers. legis: *sic dictum est, anima omnis carnis est sanguis, quomodo dictum est, petra erat Christus, non quia hoc erat, sed quia hoc significabatur*. 3. Mysticè, sanguis enim speciali modo fuit Deo sacer: per illum fiebat expiatio pro peccatis, & ab ejus immolatione pendeat salus hominum. Plura de brutis dicemus, ubi de causis, de motu, de vita & brutis ipsis.

§. IV.

De Forma Plantarum.

Jure etiam meritò asserunt Peripatetici, plantis inesse formam, quam vocant animam vegetativam: sunt enim tot sæculis, tot assentientium suffragiis in possessione suæ assertionis, ut inde sine gravi causa & ratione deturbari non debeant, præsertim cum ipsi rationes habeant, quibus assertionem suam efficaciter probent. Suarius lib. 1. de Anima dicit, hanc sententiam in Theologia & Philosophia certam esse, eamque probat variis Script. & SS. PP. textibus. Sic 1. ad Cor. 15. legitur: *Quod seminas, non vivificatur, nisi prius moriatur*. Hinc S. Aug. lib. de Civ. cap. 20. *Hoc genus rerum (id est plantarum) quamvis non sentiat, vivit, ac per hoc potest mori & occidi*. Unde in psalmis habetur: